

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

ЗАКОН

**за обезщетяване и пенсиониране на помилвани български граждани,
осъдени на най-тежко наказание извън пределите на Република България**

Чл. 1. (1) Български граждани, осъдени в чужбина на смърт или на доживотен затвор и помилвани от президента на Република България поради несправедливостта на наложеното им наказание или за особени заслуги към държавата, еднократно се обезщетяват за всеки месец, прекаран от тях в затвор или предварителен арест от момента на фактическото им задържане, със сума, равна на шесткратния размер на минималната за страната работна заплата към датата на президентския указ.

(2) Обезщетението на лицата по ал.1 се изплаща на техните законни наследници, когато смъртната присъда е била изпълнена или смъртта е настъпила по време на изтърпяване на наказанието доживотен затвор, като в тези случаи размерът на обезщетението не може да бъде по-малък от 100 000 лева.

Чл. 2. (1) Български граждани, осъдени в чужбина на смърт или доживотен затвор и помилвани от президента на Република България поради несправедливостта на наложеното им наказание или за особени заслуги към държавата, се пенсионира с месечна пенсия, равна на десеткратния размер на минималната социална пенсия за страната.

(2) Правото на пенсия по ал. 1 се придобива от датата на президентския указ за помилване, но не по-рано от датата на фактическото освобождаване на помилваните лица.

(3) Когато смъртната присъда е била изпълнена, или по време на изтърпяване на наказанието доживотен затвор е настъпила смъртта на лицето, правото на пенсия по ал. 1 се придобива от датата на смъртта и се наследява от съпруга/съпругата и от роднините по права линия на помилваното лице.

(4) Времето, през което лицата по ал. 1 са били фактически задържани в затвор или предварителен арест, се зачита за трудов и осигурителен стаж, а здравно-осигурителните им права не се прекъсват през този период.

Допълнителни разпоредби

§ 1. Този закон не се прилага по отношение на български граждани, изпратени в чужбина от Република България в рамките на официални полицейски или мироопазващи мисии.

§ 2. Този закон не се прилага по отношение на български граждани, пребиваващи на територията на съюзнически държави от ЕС и НАТО.

§ 3. Заварените случаи, предмет на закона, се уреждат съгласно условията и реда, предвидени в него.

§ 4. По смисъла на този закон използваните понятия се дефинират както следва:

1. Фактическо задържане – лишаване от право и възможност съответното лице да се придвижва свободно на територията на чуждата държава, както и свободно да я напуска, когато ограничението е наложено чрез задържане в предварителен арест за провеждане на разследване, в затвор за изпълнение или изтърпяване на присъда, чрез плен или когато административни или други ограничителни мерки са наложени по несъобразен с местното или международното право начин.

2. Несправедливост на наложеното наказание – случаи или обстоятелства, при които наказателното преследване се осъществява в страни с тоталитарно или недемократично управление, и фактическо състояние, при което са налице данни, че лицето е подложено на необосновани наказателни принудителни мерки при липсващи, недостатъчни, изтръгнати с насилие, несъществуващи или неистински доказателства и доказателствени средства.

3. Особени заслуги към държавата – налице са, когато от дейността на лицето в чужбина пряко или косвено са натъпили осезаеми или предвидими в обозрим период благоприятни последици за националната сигурност и икономиката на Република България или за трета съюзническа държава от ЕС и НАТО.

ВНОСИТЕЛ:

Яне Янев

МОТИВИ

към проекта на Закон за обезщетяване и пенсиониране на помилвани български граждани, осъдени на най-тежко наказание извън пределите на Република България

През последните години зачестяват случаите на противозаконно задържане, осъждане и изпълнение на наказания спрямо български граждани в чужбина, извън съюзническите страни от ЕС и НАТО, в разрез с международно признатите права на личността и демократичните достижения на човешката цивилизация.

Особено драстичен е случаят с българските медици в Либия, които претърпяха инквизиции и унижения, години наред бяха под заплахата от екзекуция при доказана и общопризната невинност и в крайна сметка получиха свободата си не по силата на правните норми, които бяха грубо нарушени, а по пътя на междудържавни преговори, резултатът от които фактически няма връзка с доказването или отхвърлянето на вина. Случаят е показателен и за това, че актове на задържане и осъждане на невинни лица, в т.ч. и български граждани, могат да бъдат продиктувани от извънправни съображения, а хората да станат заложници на преследване на определени цели от властите в съответните страни.

Няма гаранция, че подобен прецедент ще се избегне в бъдеще. Над един милион български граждани временно или постоянно пребивават на чужда територия, включително в държави, извън ЕС и НАТО. Мотивите за тези пребивавания обикновено са икономически и лични, но не са редки случаите, когато български граждани изпълняват поръчения на официалните български власти и реално допринасят в условия на риск за националната сигурност и икономическия просперитет на родината си и на нейните съюзници от ЕС и НАТО. Като изключим лицата, които пребивават в чужбина в рамките на официални полицейски и мироопазващи мисии, по отношение на останалите български граждани в чужбина липсват реални правни механизми за защита на правата им, когато са обект на груби посегателства срещу личността.

Особено застрашени са българите, които пребивават в държави с тоталитарни, авторитарни или други недемократични режими, или в страни, чиито правни системи изхождат от политически принципи и културни традиции, радикално различни от европейските, или в страни с вътрешна нестабилност. При случай на задържане или осъждане те по правило биват поставени в крайно нецивилизовани условия и подложени на физически и психически тормоз, който се понася изключително тежко, особено ако е съчетан със съзнанието, че се изтърпява без лична вина. Семействата им остават без доходи, а заплахата за живота им е постоянна, тежка и трудно изживяваща се травма както за самите потърпевши, така и за близките им.

Когато подобни последствия възникват за български граждани, които са допринесли за националната сигурност и икономиката на страната или са били невиновни – жертва на незаконен съдебен процес, задържане, тежка присъда или смърт, налице е явна несправедливост, която българската държава не бива да допуска, с оглед достойнството на нацията, правата на личността и демократичните ценности. Българските граждани в чужбина трябва да имат съмочувствието, че

могат да разчитат на своята страна, и държавата е длъжна да създаде условия за такова самочувствие.

Поради липсата на специализирано законодателство в тази област, досега не съществуваше правен механизъм, по който жертвите – български граждани в чужбина – да бъдат обезвъзмездяване за мъките и страданията им, както и за имуществените им увреждания.

С предлагания закон се създава реален механизъм, по който жертвите и техните семейства да бъдат обезщетявани за периода, когато са останали без доходи и при наличие на предвидените в закона предпоставки. Съответно, оцелелите да получават пожизнена пенсия, предвид обстоятелството, че при евентуално завръщане в Република България им предстои продължителен процес на неработоспособност и ресоциализация, който в много от случаите не може да завърши успешно.

Прилагането на закона за всеки конкретен случай е обвързано със съответен акт на президента, който следва да бъде издаден въз основа на преценка на конкретните обстоятелства. Това дава необходимите гаранции от правото на обезщетение и пенсии да не могат да се възползват онези лица, които в чужбина са подложени на наказателни санкции за действително извършени криминални престъпления.

От приложното поле на закона се изключват българските граждани, които официално са изпратени зад граница в рамките на полицейски или мироопазващи мисии, по отношение на които Република България поема съответни ангажменти по други закони. Законът не се прилага и за евентуални прецеденти на територията на съюзнически държави от ЕС и НАТО, изхождайки от презумпцията, че това биха били изолирани случаи, по отношение на които се прилагат съответни двустранни и многостранни договори.

ВНОСИТЕЛ:

Яне Янев

